

Η απολογητική της Εκκλησίας σήμερα - Μία φωνή πάντα επίκαιρη (α' μέρος)

/ [Θεολογία και Ζωή](#)

Έκθεση προσωπικής πείρας σε θέματα αιρέσεων και παραθρησκείας

Του π. Αντωνίου Αλεβιζοπούλου (†)

Η εικοσαετής έρευνα και εντατική ενασχόληση με θέματα οριοθέτησης της Ορθοδόξου Πίστεως, αιρέσεων και παραθρησκευτικών ομάδων, με οδήγησε σε ορισμένα βασικά ποιμαντικά συμπεράσματα, τα οποία επιθυμώ στη συνέχεια να συνοψίσω.

α) Η νέα προβληματική

Γίνεται από όλους παραδεκτό, ότι η εποχή μας είναι εποχή κοσμογονικών αλλαγών. Θα μπορούσαμε να την παρομοιάσουμε με την πρωτοχριστιανική εποχή κατά την οποία ο παλιός κόσμος παραχωρούσε τη θέση του στη χριστιανική πίστη. Η Εκκλησία εκλήθη τότε να προσφέρει το μήνυμά της αντιπαραθέτοντάς το με τα ποικίλα μηνύματα της εποχής εκείνης και να δείξει ότι αυτή μόνη αποτελεί τη λύση στα αδιέξοδα του ανθρώπου και του κόσμου. Το έργο αυτό ήταν έργο της απολογητικής της Εκκλησίας.

Σήμερα όλοι έχουμε τη συναίσθηση ότι κάτι ουσιαστικό πάει να αλλάξει στον

κόσμο μας. Όπως ορθά παρατηρεί ο David Barnet στην World Christian Encyclopedia, ο κόσμος σήμερα είναι πιο φιλόθρησκος από κάθε άλλη φορά. Σχεδόν όλα τα είδη των θρησκειών ξαναγύρισαν. Αλλά αυτή η επιστροφή δεν είναι για το καλό. Η σύγχρονη θρησκευτική πραγματικότητα είναι διφορούμενη και έχει ένα πρόσωπο Ιανού (Janus), τον οποίον αποκαλύπτει το καλύτερο και το χειρότερο στον ανθρώπινο χαρακτήρα. Έτσι λοιπόν είτε μας αρέσει είτε όχι πρέπει να ζήσουμε με αυτή την πραγματικότητα και γι' αυτό είναι αναγκαίο να την καταλάβουμε. Αν και οι παλιές θρησκείες ξαναζωντανεύουν, δεν υπάρχει καμία αμφιβολία ότι η ανάπτυξη και η εξάπλωση των νέων θρησκευτικών κινήσεων είναι ένα από τα πλέον εκπληκτικά συμβάντα του αιώνα μας. Βρίσκονται να εργάζονται σε αντι-κοινωνικούς κύκλους εδώ και 3 ή 4 γενεές. Αλλά στη σύγχρονη εποχή μπήκαν στο προσκήνιο σαν μεγάλοι κοινωνικοί, πολιτικοί, πολιτισμικοί και θρησκευτικοί παράγοντες. Ο Barret υπολογίζει ότι στα επόμενα 10 χρόνια, 138.000.000 άνδρες και γυναίκες επί παγκοσμίου επιπέδου θα είναι οπαδοί των καινούριων θρησκευτικών κινήσεων.

Εξάλλου η χριστιανική πίστη δεν εμποτίζει ούτε προσδιορίζει πλέον ζωτικούς τομείς της ζωής των λαών της Ευρώπης. Τέτοιοι τομείς είναι η παιδεία, η νομοθεσία, η πολιτική, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Η κοινωνική και πολιτική ζωή, ακόμη και στην επαρχία, δεν έχουν πλέον αναφορά στα μεγάλα γεγονότα της Εκκλησίας. Εάν τώρα αναλογισθούμε ότι άλλοι τομείς όπως η λογοτεχνία, η μουσική, ο χορός και η τέχνη γενικώτερα, έχουν ήδη από τον περασμένο αιώνα χάσει κάθε επαφή με το πνεύμα της Εκκλησίας, κατανοούμε ότι βρισκόμαστε πράγματι μπροστά σε δραστικές αλλαγές.

Γίνεται όλο και πιο σαφές ότι το πνεύμα της Εκκλησίας παραμερίζεται και αντικαθίσταται από το πνεύμα του αποκρυφισμού και της παραθρησκείας. Ήδη στη δεκαετία του 1970 εμφανίστηκαν στην Ευρώπη γκουρουιστικές και παραθρησκευτικές ομάδες, που τώρα βρίσκονται σε πλήρη έξαρση. Οι αποκρυφιστικές οργανώσεις ανέρχονται ήδη σε εκατοντάδες· το πνεύμα τους, που ως τάση είναι ευρύτερα γνωστό με τον όρο «Νέα Εποχή», επηρεάζει βασικούς παράγοντες των περισσότερων τομέων της ζωής μας.

Σ' αυτή την τάση συμπλέκονται δεκάδες χιλιάδες επί μέρους παράγοντες και ομάδες, όπως ακριβώς οι κόμβοι σ' ένα τεράστιο δίκτυο· μερικοί πιο στενά, αλλού πολύ χαλαρά, ευρισκόμενοι σε μεγάλη απόσταση ο ένας από τον άλλο. Αυτό το τεράστιο δίκτυο χαρακτηρίστηκε από τους «αποστόλους» της τάσεως αυτής «απαλή συνωμοσία».

Ο κίνδυνος αυτής της διαβρώσεως απειλεί σήμερα ολόκληρο τον Δυτικό κόσμο και τον δυτικό πολιτισμό, που θεμελιώνεται στη χριστιανική αντίληψη περί ανθρώπου.

Το μέγεθος του κινδύνου γίνεται σαφές και από πρόσφατη δήλωση που έκανε ο Όλε Νυντάλ στην Αθήνα, σε ελληνικό περιοδικό. Ο Νυντάλ είναι ο πρώτος δυτικός Λάμα και ιεραπόστολος του βουδισμού σ' ολόκληρη τη Δύση. Μεταξύ άλλων ανέφερε: Σήμερα πράγματι είμαστε σε θέση να πούμε ότι ο βουδισμός τέλειωσε στην Ασία. Η Κίνα και το Θιβέτ καταστράφηκαν από τους κομμουνιστές. Οι γιαπωνέζοι κατασκευάζουν DATSUN και SONY και παραμέλησαν την πνευματική πρόοδο. Στην Ταϊλάνδη πουλάνε τις κόρες τους, τις μανάδες τους, τις γυναίκες τους, τις γιαγιάδες τους και ότι άλλο μπορούν στους τουρίστες. Το Βιετνάμ, η Καμπότζη, το Λάος καταστράφηκαν από τους πολέμους... ο βουδισμός στην Ασία είναι κοντά στο θάνατό του.

Από την άλλη όμως, στη Δύση συμβαίνει εντελώς το αντίθετο. Καταπληκτική αύξηση».

Ο Νυντάλ δεν έχει πρόβλημα να κατοχυρώσει την έξαρση του βουδισμού στη Δύση με «προφητείες» από τον Ζ' και ΙΕ' αιώνα, σύμφωνα με τις οποίες θάρθει ο «προστάτης» από τη Δύση και οι μαθητές του θα οικοδομήσουν το Παγκόσμιο βουδιστικό Κέντρο και «τα προβλήματα θα εξαφανισθούν», για να υπογραμμίσει: «Πράγματι, αυτό το πραγματοποιήσαμε το 1986. Στην Ευρώπη, Αμερική, Αυστραλία, Αφρική, ο Βουδισμός προοδεύει αλματωδώς». Πιο συγκεκριμένα ο Νυντάλ ανέφερε ότι αποτέλεσμα αυτής της ιεραποστολής είναι η ίδρυση 35 βουδιστικών Κέντρων στη Γερμανία, 20 στην Πολωνία, 10 στη Ρωσία, 4 στην Αυστρία και ακολουθεί η Ελλάδα. Παρόμοιες αντιλήψεις προβάλλονται και από άλλες ασιατικής προελεύσεως ομάδες, οι οποίες συμπλέκονται με τη «Νέα Εποχή».

Βρισκόμαστε ήδη σε μια εποχή όπως εκείνη στην οποία ευρίσκετο η πρώτη Εκκλησία, που όλα γύρω της προσδιορίζονταν από ένα «άλλο πνεύμα». Επομένως και σήμερα καλείται η Εκκλησία να ξαναδώσει στην απολογητική διακονία της τη θέση εκείνη που η διακονία αυτή κατείχε στην πρωτοχριστιανική Εκκλησία.

β) Η απολογητική της Εκκλησίας

Η έξαρση της παραθρησκείας συνέβη σε μια εποχή που, κυρίως στη Δύση, παραμελήθηκαν οι πνευματικές προεκτάσεις της χριστιανικής πίστεως.

Όπως υπογραμμίζεται σε κείμενο της Association to the Dialog Centre International (Update and Dialog 1/1991), που διευθύνεται από τον Δανό θρησκευολόγο καθηγητή Johannes Aagard, οι εκκλησίες στο σύνολό τους απλώς παρακολουθούν αυτή την καινούρια πραγματικότητα με φόβο και δυσπιστία. Αν και προσπαθούν να μελετήσουν την κατάσταση, οι νέες θρησκείες επιτίθενται και αρπάζουν μέλη της εκκλησίας.

Τα πιο κύρια στοιχεία των νέων θρησκευτικών κινήσεων είναι άγνωστα στους αρχηγούς της Εκκλησίας και στους θεολόγους. Π.χ. η κουνταλίνα είναι η κύρια θεότης της εποχής μας, αλλά πόσοι γνωρίζουν τη φύση αυτής της «δύναμης του όφους»;

Έτσι οι ιεραποστολές των Εκκλησιών βρίσκονται μπροστά σε ένα αδιέξοδο, όσον αφορά τις νέες θρησκείες. Δεν καλλιεργείται η ιεραποστολική υποχρέωση για να αντιμετωπισθούν οι νέες κινήσεις και οι χριστιανικές ιεραποστολές προσπερνούν τις γκουρουιστικές και μένουν σε πλήρη άγνοια.

Μετά λύπης πρέπει να πούμε, συνεχίζει το κείμενο, ότι οι παλιές καλές μέρες, που ο χριστιανισμός ήταν δυνατός, πέρασαν, και αυτές οι μέρες δεν θα ξανάρθουν. Ο χριστιανισμός έχασε το μονοπώλιο. Για να μείνει μια ζωντανή πραγματικότητα, η χριστιανική πίστη πρέπει να ζήσει πλάι πλάι με τις άλλεςπίστεις και απόψεις.

Κι εμείς, από τη δική μας πλευρά, διαπιστώνουμε ότι η αντιαρετική ποιμαντική, που κατά την άποψή μας πρέπει να χαρακτηριστεί «απολογητική της Εκκλησίας», βρίσκεται σήμερα στο περιθώριο της εκκλησιαστικής ζωής. Μερικοί θεολόγοι, ιδιαίτερα λαϊκοί, εκφράζουν την άποψη πως η απολογητική αυτή διακονία καθίσταται εντελώς περιττή, εάν η ενορία λειτουργεί ορθά.

Άλλοι πάλι, κυρίως ακαδημαϊκοί διδάσκαλοι, εκφράζουν την άποψη πως πρέπει να αποφεύγουμε οποιαδήποτε μορφή αντιπαραθέσεως με οποιαδήποτε θρησκευτικά ή ιδεολογικά ρεύματα, γιατί διαφορετικά μεταβάλλουμε την πίστη μας σε ιδεολογία. Οι κύκλοι αυτοί ρίπτουν περισσότερο βάρος στο θρησκευολογικό, παρά στο ποιμαντικό στοιχείο. Μερικοί μάλιστα δεν διστάζουν να ομιλούν και να ενεργούν με τρόπο περιφρονητικό για το έργο εκείνων που σήμερα ασκούν την απολογητική αυτή διακονία μέσα στην Εκκλησία και προβάλλουν γι' αυτή τη στάση τους ακόμη και λόγους συνειδήσεως.

Πρόκειται όντως για το τρίτο μέτωπο της απολογητικής· το πρώτο είναι η δραστηριότητα των αιρετικών και παραθρησκευτικών ομάδων και η εναντίον μας πολεμική· το δεύτερο είναι η πολεμική που προέρχεται από τους ανθρώπους «του κόσμου τούτου». Το τρίτο μέτωπο αναφέρεται σε παράγοντες μέσα στην Εκκλησία!

Οι θέσεις αυτές εναντίον της απολογητικής της Εκκλησίας αποτελούν μεγάλο κίνδυνο για το ποιμαντικό μας έργο, όχι μόνο επειδή οι άνθρωποι αυτοί ανέλαβαν να εκπαιδεύσουν τα στελέχη της Εκκλησίας, αλλά και επειδή είναι φυσικό να επηρεάζουν τους διδασκάλους του μαθήματος των θρησκευτικών στα Σχολεία και μερικές φορές και ανώτατα στελέχη της Εκκλησίας.

Οι απόψεις αυτές, πως δεν επιτρέπονται αντιπαραθέσεις, αποτελούν βασικό δόγμα της λεγόμενης «Νέας Εποχής του Υδροχόου», που τάσσεται υπέρ της εναρμονίσεως θρησκείων και ιδεολογιών. Όλες οι θρησκείες οδηγούν κατά την αντίληψη αυτή, στην ίδια κατεύθυνση. Η διαφορά έγκειται στο ότι η καθεμιά από αυτές απευθύνεται σε ανθρώπους που βρίσκονται σε διαφορετικό εξελικτικό επίπεδο. Έτσι δεν υπάρχει ορθή και λανθασμένη θρησκεία, όπως δεν υπάρχει διάκριση ανάμεσα στην αλήθεια και στο ψεύδος, στο καλό και στο κακό. Όλα εξυπηρετούν την «εξέλιξη» και είναι προσαρμοσμένα στο «εξελικτικό επίπεδο» του καθενός.

Οι αντιλήψεις αυτές, που δυστυχώς στην εποχή μας γίνονται σε πολλές περιπτώσεις πράξη, αφαιρούν από τους νέους μας το σταθερό σημείο αναφοράς και δημιουργούν σύγχυση και αβεβαιότητα. Γι' αυτό και η μόνη ελπίδα για έξοδο από αυτή τη σύγχυση είναι η απολογητική της Εκκλησίας μας.

Στην πρωτοχριστιανική Εκκλησία η απολογητική κατείχε κεντρική θέση στην εκκλησιαστική ζωή. Αποτελούσε βασικό μέλημα, όχι μόνο των μεγάλων θεολόγων και ποιμένων της Εκκλησίας, αλλά και του κάθε πιστού. Ήδη στην Καινή Διαθήκη υπογραμμίζεται το καθήκον όλων των πιστών να είναι «έτοιμοι εις απολογίαν παντί τω αιτούντι ημάς λόγον περί της εν ημίν ελπίδος μετά πραότητος και φόβου» (Α' Πέτρ. γ' 15). Αντίθετα με αυτό το καθολικό καθήκον, οι ποιμένες και οι πιστοί φαίνεται ότι εδικαιούντο να πουν σε κάποιον που ζητούσε υλική συμπαράσταση: «αργύριον και χρυσίον ουχ υπάρχει μοι» (Πράξ. γ' 6).

Αυτές οι νέες προτεραιότητες γίνονται αντιληπτές από όλες τις αποκρυφιστικές οργανώσεις, οι οποίες προβάλλουν τις δικές τους προσφορές για την κάλυψη των υπαρξιακών κενών της εποχής μας. Είναι ενδιαφέρον να αναφέρουμε εδώ απόσπασμα άρθρου σε αποκρυφιστικό περιοδικό, που προσπαθεί με κάθε τρόπο να δείξει προς τα έξω ένα ουδέτερο πρόσωπο ή ακόμα και φιλο-ορθόδοξο. Δεν είναι,

φυσικά, εδώ ο κατάλληλος χώρος να απαντήσουμε στο ερώτημα γιατί γίνεται αυτό. Παραθέτουμε απλά το απόσπασμα:

«Στην εποχή μας, που για όλους τους γνωστούς λόγους, η τάση «εσωτερικής» αναζήτησης είναι τόσο αυξημένη, Ορθοδοξία και Ελλάδα έχουν στα χέρια τους τόσο σοβαρά «όπλα», που κυριολεκτικά θα μπορούσαν να κατακτήσουν τον κόσμο. Το ζήτημα αφορά τόσο την εκκλησιαστική, όσο και την πολιτική ηγεσία. Η χώρα μας δεν θα βγει από την απομόνωση ούτε με τις τουριστικές καμπάνιες, ούτε με διοργανώσεις αγώνων και συνεδρίων.

Τη δίψα ή τη μόδα της αναζήτησης, την εκμεταλλεύονται πλήρως όλοι. Από σοβαρές εσωτερικές παραδόσεις με υπόβαθρο και ζωντανούς δασκάλους, μέχρι αστεία ή και επικίνδυνα νοητικά κατασκευάσματα αυτοφωτισμένων γκουρού. Από βιομηχανίες ειδών νέας εποχής, μέχρι σχολές και πανεπιστήμια με σχετικές έδρες.

Η κατάρρευση του «υπαρκτού κομμουνισμού» είναι επίσης γεγονός. Ένα τεράστιο έθνος, με έντονα καταπιεσμένο τόσα χρόνια το θρησκευτικό του συναίσθημα, είναι έτοιμο να πάει σε άλλο άκρο. Ποιος θα επωφεληθεί;

Ήδη η εισβολή άρχισε, όχι μόνο από τα τζιν, την κόκα κόλα και τα μακ ντόνατς, αλλά κι από τα διάφορα εσωτερικά ρεύματα και φιλοσοφίες.

Απέναντι όμως στις φοβερές αυτές απαιτήσεις, η Ορθοδοξία -για να λέμε τα πράγματα όπως είναι- είχε ένα σοβαρό μειονέκτημα. Δεν υπήρχαν οι κατάλληλοι άνθρωποι που να συνδυάζουν το εσωτερικό βίωμα με την ευρεία θεωρητική κατάρτιση, όχι μόνο την ορθόδοξη, αλλά γενικότερη.

Μόλις τώρα διαφαίνονται κάποια φωτεινά πνεύματα, ικανά να σηκώσουν αυτό το βάρος.

Οι πατέρες της εκκλησίας, τα έβγαλαν πέρα στο δύσκολο έργο τους, έχοντας μαζί τους τη θεία χάρη, αλλά και μια πλατειά γνώση, χωρίς μισαλλοδοξία, των φιλοσοφιών και θρησκειών που αντιμετώπισαν. Τέτοια πνεύματα χρειάζονται σήμερα. Ακόμη χρειάζεται γνώση και εφαρμογή των νόμων επικοινωνίας, που εφαρμόζουν πλέον οι διαφημιστικές εταιρείες».

Η Εκκλησία λοιπόν ίσως είναι σήμερα αναγκασμένη να επανεξετάσει το ζήτημα των προτεραιοτήτων της στο ποιμαντικό έργο.

(το τέλος στο επόμενο)

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΔΙΑΛΟΓΟΣ

ΤΕΥΧΟΣ 71 (ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ – ΜΑΡΤΙΟΣ 2013)

Πηγή:impantokratoros.gr